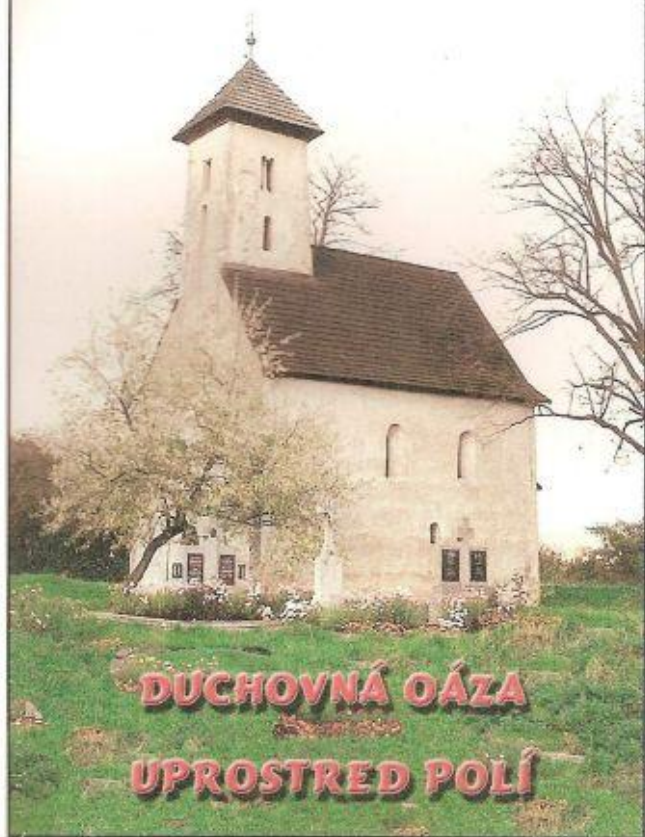

POMINOVEC

DUCHOVNÁ OÁZA
UPROSTRED POLÍ

POMINOVEC

*duchovná oáza
uprostred polí*

Milan Rúfus: Krajina s kostolíkom

Býval jej súčasťou.
Tak od vekov, že bez neho
nebola by to ona.
Deň dňom by nebol, nocou noc,
bez hlasu jeho zvona.

Potrebovala ho
jak lačný svoju sýtosť.
Vediac, že človek je
nie živočích, lež bytosť.

Neodmysliteľný
stál v nej a prestál mnohé.
A jeho vežička písala po oblohe
jak svetlý Boží prst.

Blíženci večného.
On v nej a ona v ňom,
jej šifrovaná správa.

O tom, že bez neho
bola by ako dom
bez okien.
V duši tmavá.

Románsky kostolík sv. Jána Krstiteľa

Medzi typy na sedem divov Trenčianskeho samosprávneho kraja zaradili organizátori v roku 2009 súbor románskych stavieb v kraji. Medzi nimi sa oprávnené nachádzal aj románsky kostolík v Pominovci. Národná kultúrna pamiatka stojí pri poľnej ceste v katastri obce Sedmerovec, v okrese Ilava.

V okolí Trenčína sa zachovalo málo pamiatok z tohto obdobia a hodnotu kostola ako architektonickej pamiatky z románskeho obdobia podčiarkuje aj skutočnosť, že bol 7. novembra 1963 zapísaný do zoznamu kultúrnych pamiatok. Slovenská pošta vydala v roku 2009 známku v hodnote 0,10 eura s vyobrazením emporu kostola. V roku 2008 sa kostolík "obliekol" do lešenia a začala sa jeho rekonštrukcia. Pozornosť tejto úžasnej stavbe venoval už Václav Mencl v tridsiatych rokoch minulého storočia. Uvádza, že historických správ o založení kostola a obce niet. Obec existovala v 13. storočí, o čom svedčí listina nitrianskeho biskupa Jakuba z roku 1229, kde sa spomína "villa Pomen vocata" vypálená Moravanmi. Po zániku obce vplyvom vojnových udalostí a povodní zostal v poli Kostol sv. Jána Krstiteľa a susediaci majer. Vznik objektu odborníci datujú do polovice 12. storočia ako stavbu šľachty. V 12. storočí už mali právo stavať kostoly aj šľachtici, čím sa dá vysvetliť vznik vlastníckych (panských) kostolíkov na majetkoch feudálov. Kostolík bol barokovo upravený v 18. storočí, opravovaný a rekonštruovaný bol v roku 1936.

Stavebná charakteristika kostolíka

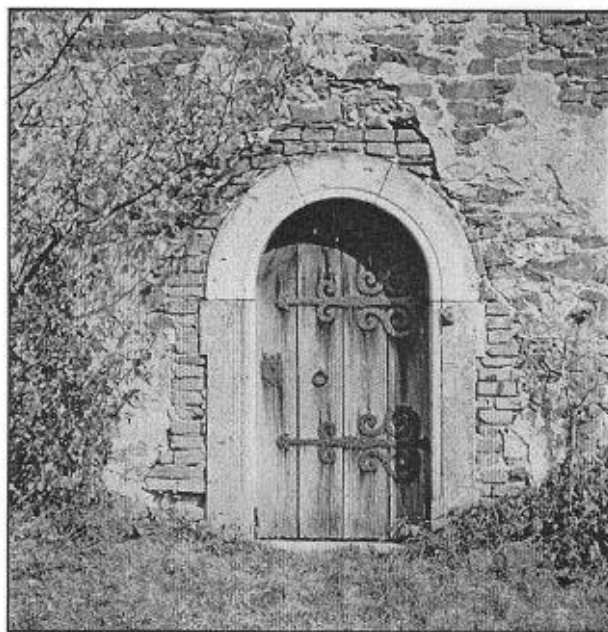
Románska stavba pozostáva z lode a apsidy. Veža je postavená na strednom poli empory a Mencl poukázal na podobnú stavbu v Dražovciach. Múry pozostávajú z lomového kameňa naštiepaného na 20 centimetrové kusy s hrúbkou

Pohľad na apsidu

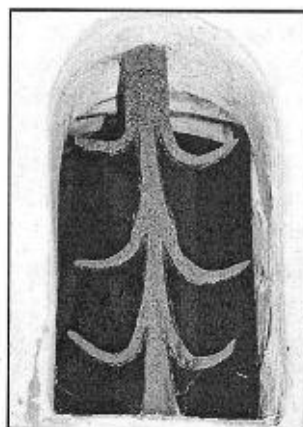
Foto: Ján Žovinec

3 až 12 cm. Vodorovné vrstvy kameňa lícujú a tvoria takmer hladkú stenu. Náročia sú z kvádrov z kresaného pieskovca, zviazaného do múrov. Vežu tvoria steny z drobného vrstvovitého kameňa. Vakovka štítu bola časom predĺžená aj cez kvádrové rohy a na hranách zdobená maľovaným červeným kvádrovaním. Podľa V. Mencla je to renesančná úprava, nevyklučuje však omietku už v románskej dobe.

Portál kostolíka v roku 1953

Foto: Štefan Pozdišovský, archív Trenčianskeho múzea

*Barokové okno na bočnej
stene kostola*

Foto: Ján Žovinec

Nízka apside je pokrytá šindľovou strieškou, bez ozdôb a je zaklenutá konchou zasekanou prostou hranou do steny lode. Triumfálny oblúk chýba a je iba naznačený krátkymi úsekmi rímsy v pätky čelného oblúka konchy. V osi a na južnej strane apsidy sú úzke románske okienka so široko roztvorenými špaletami. Loď má plochú povalu, ktorá je zrejme nižšia, než pôvodná, pretože zakrýva vrch oblúka, ktorým je otvorené vežové poschodie do lode. V južnom múre sú dve románske okná, umiestnené pod samú povalu a jedno barokové okno. Portál vstupných dverí vedie stredom západnej steny, pseudorománske ostenie je nové a upevnené tehlami.

Empora je murovaná a vystupuje sa na ňu dreveným schodištom priamo z lode. Jej polkruhové pásy spočívajú v prízemí na dvoch štvorcových pilieroch s okresanými

hranami. Empora má zospodu valenú klenbu. Nezvyčajná u tohto druhu chrámu je kombinácia empory s vežou. Táto stavebná zvláštnosť sa pôvodne vyskytovala iba v tejto lokalite. Tri steny veže sú prelomené širokými polkruhovými oblúkmi, takže z jej múrov zostávajú iba dva štvorboké piliere, opatrené v pätkách týchto oblúkov rímsami. Pásky nesú hornú časť veže a tá má na každej strane dve okná nad sebou. Horné sú dvojité s novým stredným stĺpikom, spodné sú jednoduché. Okná sú prekryté jedným kameňom s vysekaným polkruhovým nadpražím. V západnom štíte je

Oltár kostola v roku 1953

Foto: Štefan Pozdišovský, archív Trenčianskeho múzea

zreteľné zamurované okienko na osvetlenie empory. Na štítoch zostali konzoly na upevnenie odkvapovej hrady krovu.

Oltár je barokový z 18. storočia s obrazom sv. Jána Krstiteľa v strede, nad ním je výjav Korunovania Panny Márie. V kostole bol v minulosti aj voľný obraz Kameňovanie sv. Štefana prvomučeníka zo začiatku 19. storočia.

Zaniknutá obec Pominovec

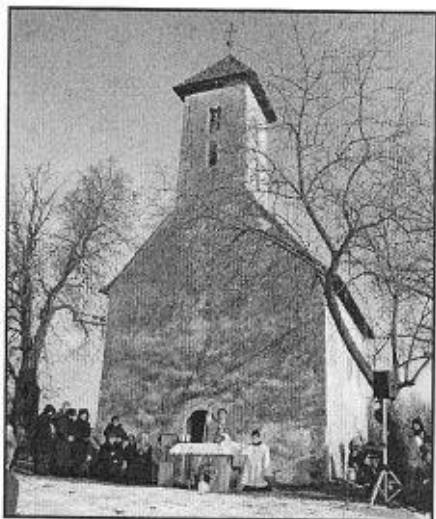
Pri kostolíku sa nachádza cintorín a to je zrejme všetko, čo sa zachovalo z bývalej obce Pominovec. Medzi niekoľkými zachovanými hrobmi upúta návštevníkov miesto posledného odpočinku člena významnej rodiny Medňanskovcov Jána Medňanského, ktorý opustil tento svet vo veku 56 rokov.

Známe sú názvy villa Pomen (1229), Pomino (1440), Pommen (1453), Pominowecz (1478) a Pominóc (1828). V chotári obce máme v roku 1229 doloženú obec Milovice (villa Myleuch), ale tá čoskoro zanikla. Pominovec sa ako obec uvádza ešte v 15. storočí, posledný údaj z 19. storočia spomína 3 domy a 32 obyvateľov, čo skôr zodpovedá majeru. Podľa listiny zachovanej v Maďarskom krajinškom archíve v Budapešti bol v druhej polovici 13. storočia majiteľom zeme Pominovec jobagión Trenčianskeho hradu Bork, od jeho mena je odvodené meno obce Borčice. Pominovec sa stal neskôr vlastníctvom rodiny Pominovských. Keď prešiel do rúk grófa Königsega, majiteľa Ilavského a Prušianskeho panstva, stal sa

vzorovým hospodárstvom. Bol tu jeden z prvých liehovarov na Považí. Neskôr sa vlastníkmí majera stali Trenčania Pereszlényi a Emil Ciha. Ten v roku 1942 postavil dom pre správcu majetku.

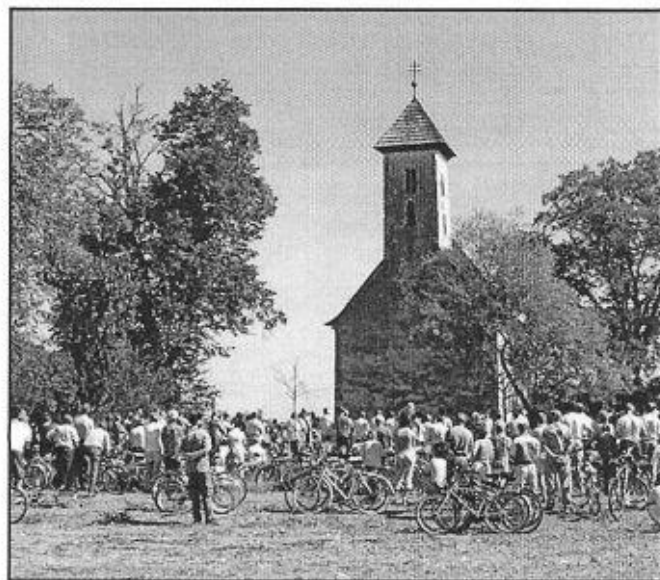
Po skončení II. svetovej vojny sa majer stal súčasťou Slovenského poľnohospodárskeho fondu. Po zriadení trustu Štátnych majetkov v Žiline a utvorení riaditeľstva Štátnych majetkov v Bolešove prešiel pod jeho správu.

Vysluhovanie svätých omší v Pominovci

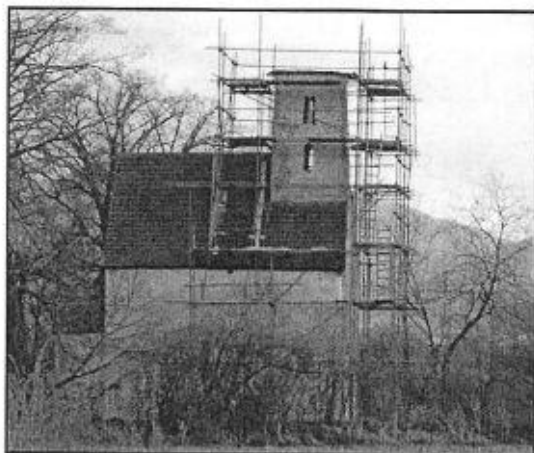
*Sv. omša v zime na sv. Štefana
Foto: Pavol Tichý*

Po zániku obce sa zachovala tradícia troch svätých omší v Pominovci, neskôr sa zredukovali na dve počas roka. Tradíciou bola sv. omša na sviatok sv. Štefana vo vianočnom období, druhá sa konala v lete. Novou tradíciou sa stala bicyklová púť ku kostolíku, kde sa schádzajú v auguste cyklisti z územia celého Slovenska a súčasťou sv. omše je aj požehnanie týchto dopravných prostriedkov. Kostolík je majetkom obce Sedmerovec a patrí pod duchovnú správu RKFÚ Bolešov v Žilinskej diecéze.

Cyklistická púť v auguste

Foto: Pavol Tichý

Vytvorenie vernej kópie strechy veže v roku 2008
Foto: Pavol Tichý

Romanische Kirche des Hl. Johannes des Täufers

Die Gemeinde Sedmerovec existierte im 13. Jahrhundert, worüber die Urkunde des nitrauer Erzbischofs Jakub aus dem Jahr 1229 ihren Beweis gibt. Nach dem Verschwinden der Gemeinde, durch den Einfluss von Kampfergebnissen und Fluten, blieb auf dem Feld nur die Kirche des Hl. Johannes des Täufers und das grenzende Bauernhof.

Bei der Gründung der Kirche im 12. Jahrhundert stand wahrscheinlich ein Mitglied einer Adelsfamilie.

Baucharakteristik der Kirche.

Der romanische Bau besteht aus dem Schiff und einer Apsis. Der Turm wurde auf dem Mittelfeld der Empore gebaut, womit es auf die Verwandtschaft mit der Kirche in Drážovce hinweist. Ungewöhnlich und einzigartig bei diesem Typ dieser Kirche ist die Kombination von der Empore mit dem Turm. Diese Baubesonderheit kam nur in dieser Lokalität vor.

Die verschwundene Gemeinde Pominovec.

In der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts war ein Ritter Bork der Besitzer des Gutes Pominovec, "jobagiones castri", der Burgritter der Trenčiner Burg. Später gehörte der Pominovec zum Besitz der Familie Pominovský. Pominovec, als Gemeinde, wird das letzte Mal noch im 15. Jahrhundert erwähnt.

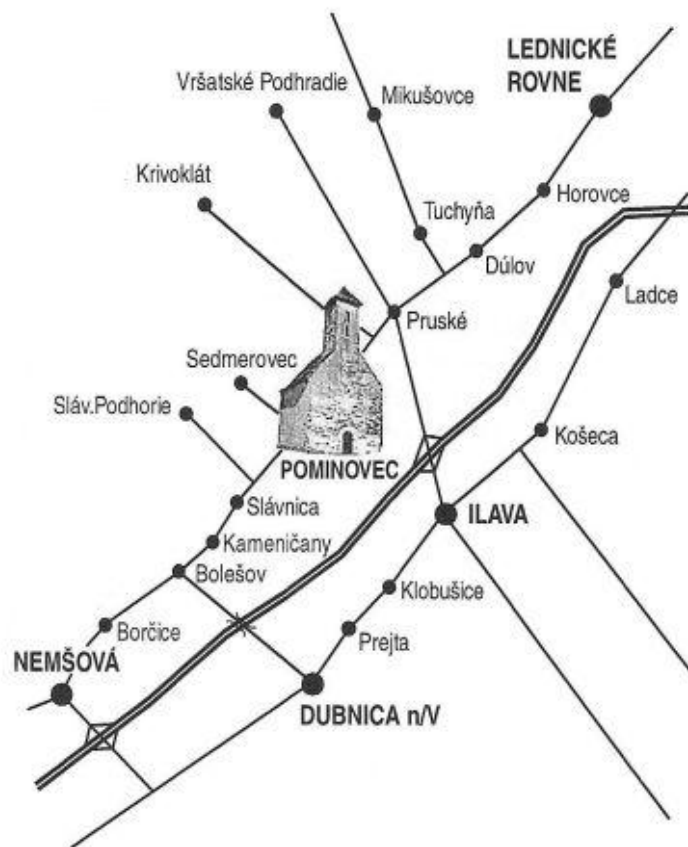
Bekannt sind die Namen "villa Pomen (1229), Pomino (1440), Pommen (1453), Pominowecz (1478) und Pominóc (1828)".

POMINOVEC

A Romanesque chapel, whose origin is dated into the half of the 12th century AD, is situated near the village Bolešov. The church itself is supposed to have been gentry's estate.

The commune Pomínovec is for the first time referred as *villa Pomen* in 1229. Last reference comes from 1828, which was a period before the commune's extinction.

Nowadays, the chapel with an adjacent cemetery are the proof of history that would persist here on pending the Romanesque era.

Podakovanie

Podakovanie patrí darcom, ktorí podporili vydanie publikácie, vedeniu Trenčianskeho múzea za poskytnutie fotografií z archívu inštitúcie, PaedDr. Pavlovi Moškovi za nezištnú pomoc pri realizácii diela.

Použitá literatúra

Peter Chrastina: Vlastnícky kostolík v Pominovciach. In. Považie, Trenčín, marec 1996.

Adolf Kobela: Kostolík v Pominovci - nedocenená historická pamiatka. In. Považie, Trenčín, november 1999.

Václav Mencl: Stredoveká architektúra na Slovensku. Praha - Prešov 1937.

Milan Rúfus, Vladimír Kompánek: Po čom to chodíme. Bratislava 2001.

Súpis pamiatok na Slovensku III., Bratislava 1969.

Fotografia na prvej strane obálky Ján Žovinec.

Reprodukcia na zadnej strane obálky L. Rapoš.

Foto priečelia na 2. strane Štefan Pozdišovský, archív Trenčianskeho múzea.

Vydala Agentúra Vulpes, text PhDr. Leo Kužela, nemecké resumé Vladimír Pindák, anglické resumé Martin Lančarič, grafická úprava a tlač Pavol Tichý - EXPRESTLAČ